

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
**Factors Influencing Quality of Small Schools under the Office of Primary
Educational Service Area in the Northeast**

คมสัน จันท์เพ็งเพ็ญ,
พนายุทธ เขยบาล และ สมคิด สร้อยน้ำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
**Khomsun Junhengphen,
Panayuth Choeybal and Somkid Sroinam**
Udon Thani Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: k.music@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ประชากร คือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 6,951 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 544 คน คำนวณโดยใช้โปรแกรม G* power3 และสุ่มอย่างง่าย วิเคราะห์ข้อมูลสถิติบรรยาย ด้วยโปรแกรม SPSS วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยโปรแกรม Lisrel พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ 1) อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 2) อิทธิพลทางตรง และอิทธิพลรวม คือ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน และคุณลักษณะของครู

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ; โรงเรียนขนาดเล็ก; สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstracts

The purposes of this research were to study the direct influence, the indirect influence and the total influence of factors influencing the quality of the small schools under the office of primary educational service area in the northeast.

Population were 6,951 small schools under the office of primary educational service area in the northeast and the sample were 544 administrators of the small schools, obtained from the calculation using G* power3 program an analysis by using a SPSS program and using LISREL program was used to analyze the confirmation of component analysis and to investigated between the hypothesis model and the empirical data. The research findings were factors influencing the quality of the small schools under the office of primary educational service area in the northeast consisted of: 1) Factors of direct effect, indirect effect, and total was Leadership of school administrators 2) Factors of direct effect and total were School environment, Community involvement, and Teacher characteristics.

Keywords: Factors Influencing the Quality; Small schools under the office of primary educational service area in the northeast

บทนำ

เป้าหมายหลักของการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน และคุณภาพการศึกษาเป็นประเด็นที่ประเทศต่าง ๆ ที่ทั่วโลกให้ความสนใจกันอย่างกว้างขวาง เพราะถือว่าเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และความมั่นคงของประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีโรงเรียนขนาดเล็ก ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 14,950 โรงเรียน โดยส่วนมากโรงเรียนขนาดเล็กจะอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564 : 16) ปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น ยังไม่มีคุณภาพ สาเหตุเนื่องจากการได้รับจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาน้อย เนื่องจากงบประมาณค่าจัดการเรียนการสอนคิดเป็นรายหัวนักเรียนต่อคน ทำให้ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการและค่าใช้จ่ายในการจัดการเรียนการสอน โดยรวมต่อปีการศึกษาน้อยมาก ส่งผลให้การบริหารจัดการขาดสภาพคล่อง และการจัดการเรียนการสอนยังขาดทั้งห้องเรียน อุปกรณ์สื่อการสอน และเทคโนโลยี ทำให้ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนลดลง งบประมาณปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน เพื่อเอื้อต่อการเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ น้อยมาก อีกทั้งยังมีปัญหาการขาดแคลนครูที่ไม่ครบชั้นเรียน แต่เนื่องจากผู้ปกครองในชุมชนชนบท ไม่มีปัจจัยสนับสนุนส่งบุตรหลานไปโรงเรียนขนาดใหญ่ในเมืองหรือโรงเรียนเอกชนได้ จึงจำเป็นต้องให้บุตรหลานนั้น เรียนที่โรงเรียนในชุมชนของตนอยู่ด้วยความจำใจ

แม้โรงเรียนขนาดเล็กในชนบท ดูเหมือนจะเป็นปัญหาด้านงบประมาณของรัฐบาล แต่ถ้าต้องการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดคุณภาพ ตามบริบทของชุมชนนั้น ๆ อย่างเหมาะสม และสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองนักเรียนได้ว่า เมื่อบุตรหลานมาโรงเรียนแล้วจะได้รับความรู้ อ่านออกเขียนได้ รู้จักปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความปลอดภัย (กัญญา สันฐาน, 2563 : 101) ซึ่งถ้าชุมชน

เข้มแข็ง เห็นความสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อบุตรหลานของตนเอง ก็อาจเป็นโอกาสที่ดีในการมีส่วนร่วมของชุมชน ที่จะสนับสนุนให้โรงเรียนเติบโตไปตามบริบทของชุมชนตนเองอย่างมีคุณภาพได้ โดยผ่านกระบวนการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม ซึ่งได้มีการนำเสนอรูปแบบพัฒนากันอย่างมากมาย (นรรักษ์ต์ ผืนเชียร, 2562 : 1)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ด้วยรูปแบบสมการโครงสร้าง เพื่อให้ทราบข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ และนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ที่จะนำไปสู่การสร้างและพัฒนาการจัดการศึกษา และยกระดับมาตรฐานของคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อตรวจสอบความตรงของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อค้นพบ และข้อสรุปของเรื่องที่ทำการศึกษา โดยรายละเอียดระเบียบวิธีวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. **ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง** ประชากร คือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2564 จำนวน 6,951 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 544 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การคำนวณด้วยโปรแกรม G*Power3 โฮเวลล์ Howell (2010 : 23) และ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542 : 47) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555 : ออนไลน์)

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** เป็นแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.943 แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งด้านการบริหาร มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 คุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

และตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ประกอบด้วยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ด้านคุณลักษณะของครู ด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 1)

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร รายงานการวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปรในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร และกรอบการวัดตัวแปร

2. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวัดตามนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

3. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความถามกับนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ (Index of Congruence: IOC) หลังจากผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญแล้วพบว่า มีระดับความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.847 และแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีระดับความเที่ยงของแบบสอบถามตั้งแต่ 0.764 ถึง 0.930

4. ปรับปรุงแบบสอบถามตามคำชี้แนะของผู้เชี่ยวชาญจนได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ ก่อนนำไปเก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

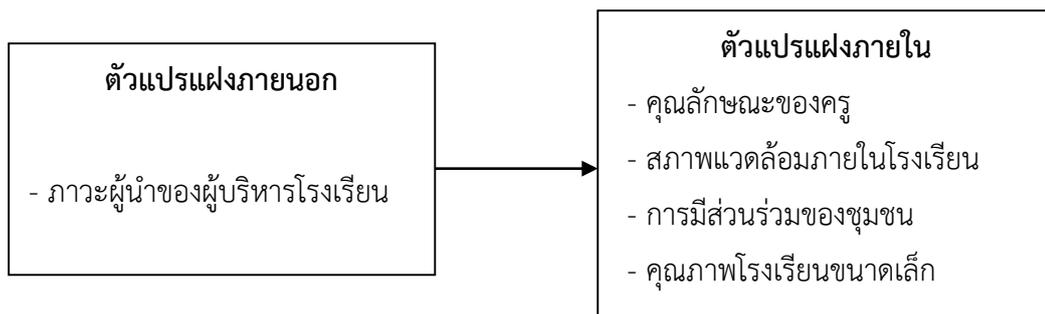
ผู้วิจัยใช้ Google Form ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พร้อมแนบลิงก์ และ QR-Code แบบสอบถาม โดยส่งทางไปรษณีย์ และขอความอนุเคราะห์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัด จำนวน 1 ฉบับ ต่อ 1 โรงเรียน จำนวน 544 โรงเรียน และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถามใน Google Form ตามลิงก์ หรือ QR-Code ที่แนบไปพร้อมกับหนังสือ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบข้อตกลงทางสถิติ ประกอบด้วยวิเคราะห์การแจกแจงของตัวแปร ได้แก่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ (Skewness Index: SK) และความโด่ง (Kurtosis: KU) ข้อมูลเป็นโค้งปกติ (Normal Distribution) โดยใช้คะแนนมาตรฐาน (Z Score) 3) วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของทุกตัวแปรที่มี

อิทธิพล ตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพล (Path Analysis) โดยการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพียงใด พิจารณาได้จากผลการวิเคราะห์และดัชนีตรวจสอบความสอดคล้อง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 : 52-57)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ซึ่งเป็นรูปแบบเชิงสถิติที่อธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Cause) แบบเส้นตรง (Linear) ระหว่างตัวแปรที่เป็นสาเหตุเรียกว่า มีตัวแปรแฝงภายนอก (Exogenous Latent Variable) ตัวแปรแฝงคั่นกลาง (Intervening Latent Variables) และตัวแปรแฝงภายใน (Endogenous Latent Variable) แต่ในโปรแกรมลิสเรลกำหนดว่า ตัวแปรคั่นกลาง และตัวแปรแฝงภายในทั้งหมดรวมเรียกว่าตัวแปรภายใน ดังนั้น รูปแบบในโปรแกรมลิสเรลจึงประกอบด้วยตัวแปรแฝงภายนอกและตัวแปรแฝงภายในเท่านั้น ในการวิจัยครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยแบ่งออกเป็นสองส่วน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง การแจกแจงของตัวแปร และผลการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) อิทธิพลทางตรง (Direct Effect) มี 4 ปัจจัย คือ สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน (SC) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (LSA) การมีส่วนร่วมของชุมชน (PC) และคุณลักษณะของครู (TC) โดยมีสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.78, 0.35, 0.19 และ 0.14 9 ตามลำดับ 2) อิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect) มี 1 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน (LSA) โดยมีสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.88 และปัจจัยด้านอื่นๆ ไม่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก (QSS) 3) อิทธิพลรวม (Total Effect) มี 4 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

โรงเรียน (LSA) สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน (SE) การมีส่วนร่วมของชุมชน (PC) และคุณลักษณะของครู (TC) โดยมีสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 1.23, 0.78, 0.19 และ 0.14 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R2) พบว่า ตัวแปรทุกตัวในโมเดลร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ได้ร้อยละ 86 (R2 = 0.86) ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและอิทธิพลของรูปแบบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

ตัวแปร สาเหตุ	ตัวแปรผล												
	TC			SE			PC			QSS			
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	
LSA	b	0.65 **	-	0.65 **	0.90 **	-	0.90 **	0.47 **	-	0.47 **	0.35 **	0.88 **	1.23 **
	S.E.	0.04	-	0.04	0.05	-	0.05	0.05	-	0.05	0.05	0.03	0.08
	t	15.7 4	-	15.7 4	17.4 0	-	17.4 0	10.0 5	-	10.0 5	10.1 7	4.33	14.5 0
	β	0.69	-	0.69	0.88	-	0.88	0.48	-	0.48	0.25	0.63	0.88
TC	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.14 **	-	0.14 **
	S.E.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.08	-	0.08
	t	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2.72	-	2.72
	β	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.96	-	0.96
SE	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.78 **	-	0.78 **
	S.E.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.21	-	0.21
	t	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.65	-	3.65
	β	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.57	-	0.57
PC	b	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.19 **	-	0.19 **
	S.E.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.06	-	0.06
	t	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3.15	-	3.15
	β	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.13	-	0.13

เมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง

	TC	SE	PC	QSS	LSA
TC	1.0 0				
SE	0.6 0	1.00			

PC	0.3 3	0.42	1.00		
QSS	0.6 6	0.90	0.52	1.00	
LSA	0.6 9	0.88	0.48	0.88	1.00
R²	0.4 8	0.77	0.23	0.86	

$\chi^2 = 75.87, df = 58, p = 0.058, GFI = 0.984, AGFI = 0.958, RMSEA = 0.024, SRMR = 0.023, CN = 616.111$

** p ≤ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และมีอิทธิพลรวมต่อคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำในการวางแผนและดำเนินการขับเคลื่อนให้เกิดคุณภาพโรงเรียน ดังนั้น ภาวะผู้นำจึงเป็นศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน ผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การ งานจะดำเนินไปด้วยดีและบรรลุวัตถุประสงค์ย่อมขึ้นอยู่กับทักษะการบริหารงานจัดการที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมผกา ธรรมสิทธิ์ (2554 : 204) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถของบุคคลที่สามารถชักจูง โน้มน้าวให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติตามความต้องการความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ ยินดีที่จะให้ความร่วมมือ ประสานงาน เพื่อให้เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ร่วมกันบรรลุผล ซึ่งเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ พฤติกรรมและคุณลักษณะของบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากสมาชิกของกลุ่มให้เป็นผู้ควบคุมพฤติกรรมให้เป็นผู้มีอำนาจซึ่งอาจจะมาจากการแต่งตั้งหรือไม่ก็ได้ ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ

- 1) ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในอาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเป็นคุณลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียนอันเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในโรงเรียน ตลอดจนให้การสนับสนุน มีการให้กำลังใจซึ่งกันและกัน เปิดโอกาสและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและอยู่เสมอ จึงเกิดเป็นบรรยากาศที่สร้างสรรค์และเอื้อต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ ส่งผลไปถึงคุณภาพของโรงเรียนได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุวิมล หงส์วิไล (2559 : 11) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือการเปิดโอกาส ให้ประชาชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกิจการต่างๆ สนับสนุน ตัดสินใจกำหนดการวางแผนอย่างมีระบบ กำหนดนโยบายมีการติดตามผล และประเมินผลร่วมกัน นำผลการปฏิบัติไปปรับปรุงพัฒนางานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไป
- 4) คุณลักษณะของครู อาจเป็นเพราะว่า ครูคือผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย กล่าวคือ ครูที่มีสมรรถนะตามคุณลักษณะของครู จะเป็นผู้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษา สามารถพัฒนา

คุณภาพนักเรียน และการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ จึงส่งผลให้โรงเรียนเกิดคุณภาพได้ สอดคล้องกับแนวคิดของพีเพียนโค (Pefianco, 2009 : 39) ที่กล่าวว่า ครูในยุคศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นบุคคล ที่มีลักษณะดังนี้ คือ 1) มีทักษะหลายอย่าง (Multi-Skilled) 2) มีสมรรถนะจัดการเรียนการสอน (Pedagogy) การใช้เทคโนโลยีหลากหลาย (Multimedia Instructional Technology) และ 3) มีทักษะ การสื่อสารและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (Has Excellent Communication and Relational Skills)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยภาวะผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัย คุณลักษณะของครู ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน มีอิทธิพลต่อ คุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถนำวิจัยเล่มนี้เป็นแนวทางไปใช้บริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กได้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำครู การทำงานเป็นทีม การพัฒนาคุณภาพนักเรียน และการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการบริหารจัดการที่ถูกต้อง สอดคล้องกับบริบทของแต่ละ พื้นที่มากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพของ โรงเรียนขยายโอกาสขนาดเล็ก โรงเรียนมัธยม ขนาดเล็ก เพื่อตรวจสอบความสำคัญของตัวแปรว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกัน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไป อย่างสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและความต้องการ

เอกสารอ้างอิง

- กัญจนา สันฐาน. (2563). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในเขตพื้นที่ชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามจุดเน้นของนักเรียน. *วารสารรัชต์ภาคย์*. 14 (32), 101.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *การวิเคราะห์ทอภิมาน*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). การกำหนดขนาดตัวอย่าง และสถิติวิเคราะห์ที่ใหม่ๆ ที่น่าสนใจ. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2565. แหล่งที่มา : <http://llskill.com/web/files/GPower.pdf>
- นรรัชต์ ฝันเชียร. (2562). โรงเรียนขนาดเล็ก ภาระหรือโอกาส และรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 1 มกราคม 2565. แหล่งที่มา : <https://www.trueplookpanya.com/education/content/71918/-teaartedu-teaart->
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์. (2554). *หลักการบริหารการศึกษา*. อุดรดิตต์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2564. รายงานประจำปี 2564. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2564, แหล่งที่มา : <https://www.obec.go.th/archives/612358>
- สุวิมล หงส์วิไล. (2559). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาคูณย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสระบัว อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Howell, D. C. (2010). *Statistical methods for psychology*. 7thed. Belmont: Wadsworth, Cengage Learning.
- Pefianco. (2009). *21st century skills : Learning for life in our times* . San Francisco, CA : Jossey-Bass .